אף אני לא אמרתי אלא כשנתקבל בכלי והוא א] גופיה מנא ידע א) כהנים זריזין ב] הן ועבדין הייא ומשתפכין והלא דם התמצית מעורב בו רבי יהודה לטעמיה דאמר דם התמצית קרי דם ב) דתניא א דם התמצית באזהרה ג) רבי יהודה אומר בכרת ד) והאמר ר' אלעזר מודה רבי יהודה לענין כפרה שאינו מכפר שנאמר 1 כי הדם הוא הנפש ג] דם שהנפש יוצאה בו קרוי ד] דם שאין הנפש יוצאה בו אין קרוי דם אלא ה) רבי יהודה לטעמיה דאמר אין דם מבטל דם ו) אמר להם רבי יהודה לדבריכם למה פוקקין העזרה אמרו לו שבח הוא לבני אהרן שיהלכו עד ארכובותיהן בדם והא דם הוי חציצה לח הוא ולא הוי חציצה דתנן ה] ז) ב הדם והדיו והדבש והחלב יבישין חוצצין לחין אין חוצצין והא קא מיתווסי מאנייהו ותנן ו] ח) היו בגדיו מטושטשין ועבד עבודתו פסולה וכי תימא דמדלו להו ט) והתניא 2 מדו ג כמדתו שלא יחסר ושלא יותיר בהולכת אברים לכבש דלאו עבודה היא ולא י) והתניא 3 והקריב הכהן את הכל ז] זו ד הולכת אברים לכבש אלא כ) בהולכת עצים למערכה דלאו עבודה היא ולעבודה היכי אזלי אאיצטבי: **מתני'** ל) ה השוחט את הזבח לאכול דבר שאין דרכו לאכול ולהקטיר דבר שאין דרכו להקטיר כשר ורבי אליעזר פוסל לאכול דבר שדרכו ו לאכול ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר פחות מכזית כשר מ) ז לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפין ח השוחט את הזבח לאכול כזית מן העור ומן הרוטב ומן הקיפה ומן האלל ומן העצמות ומן הגידין ומן הקרנים ומן הטלפים חוץ לזמנו וחוץ למקומו כשר ט ואין חייבין עליהן משום פיגול ונותר וטמא השוחט את המוקדשין י לאכול שליל או שליא בחוץ לא פיגל המולק את התורין כ לאכול ביציהן בחוץ לא פיגל חלב מוקדשין ל וביצי תורין אין חייבין עליהן משום פיגול ונותר וטמא: **גמ'** אמר רבי אלעזר מ פיגל בזבח נתפגל השליל בשליל לא נתפגל הזבח פיגל באלל ח] נתפגלה ט] מוראה במוראה לא נתפגל אלל פיגל באימורין נתפגלו פרים בפרים לא נתפגלו אימורים לימא מסייע ליה נ) ושוים נ שאם חישב באכילת פרים ובשריפתן לא עשה ולא כלום מאי לאו הא חישב באימורים נתפגלו פרים לא

אף אני לא אמרתי. שיאסף אלא בנתקבל בכלי: **והוא גופיה.** רבי יהודה מנא ידע שנתקבל בכלי: **זריזין הן.** ומקבלי לכולהו: **הייא.** מהרה: **באזהרה.** ה' לאוין כתיבי בדם חד לדם התמצית כדאמרינן בכריתות בפ"ק (דף ד:): **ר' יהודה אומר בכרת.** התם יליף טעמא: **אין דם מבטל דם.** דמין במינו לרבי יהודה לא בטיל ולקמן תנן לה בפ' כל הזבחים שנתערבו (דף עח.): **למה פוקקין את העזרה.** ערבי פסחים שלא יצאו הדמים דרך אמה י] לנחל קדרון: **והא קא הויא חציצה.** בין רגליהם לרצפה ותנן עומד על גבי כלים כו' פסול (לעיל דף טו:): **היו בגדיו מטושטשין** יא]. לעיל בפ"ב [יח.] תניא לה: **בהולכת אברים לכבש.** הא דקתני שבח הוא לבני אהרן כו' בהולכת אברים קאמר ולקמן פריך ובהולכת דם היכי אזלי: **אאיצטבי.** איצטבאות גבוהין היו שם בנין אבנים ואינן חוצצין דמן הרצפה הן: **מתני' לאכול דבר שאין דרכו לאכול.** חוץ למקומו או חוץ לזמנו: **קיפה.** מפרש בהעור והרוטב (חולין דף קכ.) תבלין ודקדקת הבשר השוכנת בשולי קדרה: **אלל.** ס) גיד הצואר שהוא קשה ואין ראוי לאכילה: **ואין חייבין עליהן משום פיגול.** אם היה הזבח פגול שחישב על בשרו או על אימוריו חוץ לזמנו ונתפגל האוכל מאלו פטור: **וטמא.** אם אכל בטומאת הגוף מאחת מאלה הזבח יב] כשר: **את המוקדשין.** כל היכא דנקיט האי לישנא מיירי בנקבות ע): **לאכול שליל.** שבמעיה: **לא פיגל.** את הזבח דלאו גופיה דזיבחא הוא: **חלב המוקדשין.** חלב שבדדיה: **אין חייבין עליהן משום פיגול.** אם פיגל בזבח ואכל מחלבה לא מחייב כרת דלאו זיבחא הוא: **גמ' פיגל בזבח.** שחטו ע"מ לאכול או להקטיר חוץ לזמנו: **נתפגל השליל.** האוכל מהשליל חייב: **בשליל.** ששחט את הזבח ע"מ לאכול מן השליל חוץ לזמנו: **לא נתפגל הזבח.** קסבר רבי אליעזר שליל גופיה דזיבחא הויא דעובר ירך אמו הוא ומיהו אין מחשבתו מפגלת הזבח דדבר שאין דרכו לאכול הוא דרובא דאינשי לא אכלי ליה ושליל עצמו א) לא נתפגל מדקתני מתני' לאכול שליל או שליא בחוץ לא פיגל: **אלל.** של עוף ראוי לאכילה הוא דרכיך: **מוראה.** לא חזי לאכילה דפירשא בעלמא הוא הלכך מחשבה דידה לא מפגלא ומיהו היכא דנתפגל העוף ע"י דבר אחר כיון דאיכא אינשי דאכלי יג] חייב עליו כרת: **פיגל באימורין.** שחט פרים הנשרפים ע"מ להקטיר אימוריהן חוץ לזמנן: **נתפגלו פרים** יד]. והאוכל מבשרן חייב: **חישב בפרים.** ששחט ע"מ לאכול מבשרן חוץ לזמנו: **לא נתפגלו אימורי'.** להתחייב כרת האוכל מכליות או מיותרת הכבד שלהם וכל שכן דלא נתפגלו פרים עצמן שהרי חישב לאכול דבר שאין דרכו לאכול. ואיידי דנקט פיגל באימורין נקט נמי לא נתפגלו אימורין: **לימא מסייע ליה.** לר' אליעזר דאמר טו] מתפגל ואע"פ שאין מפגל כגון שליל ומוראה ובשר הפרים: **ושוין.** ר"ש וחכמים שנחלקו בפ' ב"ש (לקמן מג.) דרבנן אמרי פיגול נוהג בפרים הנשרפים ור"ש אמר כל שאינו על מזבח החיצון אין חייבין עליו משום פיגול ושוין שאם חישב באחת מעבודות הדם לאכול מן הפרים למחר או לשורפן בבית הדשן כהילכתו טז] למחר לא עשה כלום דמחשבת אכילה לא מהניא בהו לדבר שאין דרכו לאכול הוא ומחשבת שריפה נמי לא יז] דאמחשבת אכילת מזבח קפיד רחמנא אבל שריפה לאו לשון אכילה הוא ואע"ג דאמרן בפירקין דלעיל [לא.] חישב שתאכלהו אש למחר פיגול ה"מ דחשיב בלשון אכילה כדאוקי' התם: **מאי לאו.** הא דפליגי רבנן דאמרי פיגול נוהג בהם בבשר דפרים עצמו יח] קאמר דאם חישב באימורין להקטירם למחר דחשיב כי אורחייהו ב) ואכילת מזבח נתפגל בשר הפרים ליענש כרת על אכילתו יט]:

אין דם מבטל דם. ודם התמצית זרק ליה לשם מים כרבי אליעזר דפ' התערובות (לקמן דף עז.) דאית ליה רואין אי נמי סבר לה כרבי אליעזר דאמר פ) נתערב בדם התמצית כשר: **והתניא מדו** כמדתו כ]. הך פירכא איכא דמ"ד אבנט מיגז גייז לעיל בפרק שני [דף יח:]: **פיגל בזבח נתפגל שליל.** כיון דאיכא אינשי דאכלי ליה חייב כרת דירך אמו הוא כא] כו' שאין דרכו לאכול כו' כך פי' בקונטרס וכענין זה כב] גבי מוראה דלא חזיא לאכילה דפירשא בעלמא היא הלכך מחשבה דידה לא מיפגלא ומיהו היכא דנתפגל העוף ע"י דבר אחר כיון דאיכא אינשי דאכלי חייב עליו כרת ושם דחק בחנם דאפילו חזיא כשאר בשר אינה מפגלת את העוף דמוראה אבית כג] הדשן ואין בה לא אכילת אדם ולא אכילת מזבח והיינו טעמא דחישב בפרים לא נתפגלו אימורים אבל בשליל לא אפשר לומר כך דלע"ג דבפ' כיצד מערימין (תמורה דף כה:) גבי שוחט את החטאת ונמצא בה בן ארבעה אי תני חדא נאכל לכל אדם ובכל מקום ולעולם וא"כ הייתי יכול לומר דהיינו טעמא דלא פסלא ביה מחשבה משום דלאו גופיה דזיבחא הוא אבל ע"כ ר"א סבירא ליה דגופה דזיבחא הוא דהא אמר פיגל בזבח נתפגל שליל וסבר לה כאידך ברייתא דתניא התם דאין נאכל אלא לזכרי כהונה ליום ולילה לפנים מן הקלעים והתם נמי משני להו הלכך צריך לפרש הטעם כמו שפי' בקונט' ויש דוחקים כאן לפרש כד] משום דדרשינן בתורת כהנים בפרשת צו ל) גבי נותר הזבח פרט לשליל ולשליא מ) ועל כרחין שייך נותר בשליל כדאיתא בתמורה בפרק כיצד מערימין (גם זה שם) גבי שליל שבחטאת דאין נאכל אלא ליום ולילה הילכך אם אינו ענין לנותר תנהו ענין למחשבת נותר ואין נראה פירוש זה דמנא ליה לתנא הא דלמא איצטריך לגופיה למעוטי שליא כה] מנותר ונראה דמדין שריפה קממעט שליל ושליא דשריפה כתיבא בקרא: **פיגל באלל נתפגלה מוראה.** בפ' העור והרוטב כו] (חולין דף קכא.) מודו כו"ע דפלטתו סכין היינו אלל בההוא כז] מיירי הכא ודעולה כח] איירי שקודר להסיר המוראה בנוצתה דאי אפשר שלא יקח מן הוושט עם המוראה: **באכילת פרים ובשריפתן לא עשה ולא כלום.** דמחשבת אכילה לא מהניא בהו לדבר שאין דרכו לאכול הוא ומחשבת שרפה נמי לא דאמחשבת אכילת מזבח קפיד רחמנא אבל שרפה לאו לשון אכילה הוא ואע"ג דאמרינן בפירקין לעיל (דף לא.) חישב שתאכלהו אש למחר כט] הני מילי דחישב בלשון אכילה כדאוקימנא התם כך פירש בקונטרס ובחנם דחק דלעיל איירי במידי דראוי לאכילת אדם ומחשב שתאכלהו האש דהוי פיגול אבל האי לא שייך ביה לא אכילת אדם ולא אכילת מזבח:

עין משפט נר מצוה

כו א מיי' פרק ו מהלכות מאכלות אסורות הלכה ד:
כז ב מיי' פרק ג מהלכות מקוואות הל' ג סמג לאוין קיא טוש"ע י"ד סי' קלח סעיף טו:
כח ג מיי' פ"ח מהל' כלי המקדש הלכה ד:
ד מיי' פ"א מהלכות פסולי המוקדשין הלכה כב:
כט ה מיי' פי"ד שם הלכה ח:
ל ו ז מיי' שם הלכה י:
לא ח מיי' שם הלכה ז:
לב ט מיי' פי"ח שם הלכה כב:
לג יכ מיי' פי"ד שם הלכה ז:
לד ל מיי' פי"ח שם הלכה כב:
לה מ מיי' שם הלכה כג וע"ש בכ"מ:
לו נ מיי' פי"ד שם הלכה ח:

◆

תורה אור השלם

1. רַק חֲזַק לְבִלְתִּי אֲכֹל הַדָּם כִּי הַדָּם הוּא הַנָּפֶשׁ וְלֹא תֹאכַל הַנֶּפֶשׁ עִם הַבָּשָׂר: דברים יב, כג
ולמהסה"ש וש"מ צ"ל פסוק זה כִּי נֶפֶשׁ הַבָּשָׂר בַּדָּם הִוא וַאֲנִי נְתַתִּיו לָכֶם עַל הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר עַל נַפְשֹׁתֵיכֶם כִּי הַדָּם הוּא בַּנֶּפֶשׁ יְכַפֵּר: ויקרא יז, יא
2. וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד וּמִכְנְסֵי בַד יִלְבַּשׁ עַל בְּשָׂרוֹ וְהֵרִים אֶת הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת הָעֹלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא ו, ג
3. וְהַקֶּרֶב וְהַכְּרָעַיִם יִרְחַץ בַּמָּיִם וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה עֹלָה הוּא אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: ויקרא א, יג

◆

מוסף רש"י

והוא גופיה מנא ידע. רבי יהודה אם נתקבל בכלי, והא חששא בעלמא הוא דקאמר שאם ישפך דמו, וכיון דלתקוני ספיקי אתא היכי מיתקני בהכי שמא לא נתקבל: **כהנים זריזין הן.** וליכא למיחש לשמא לא קיבלוהו. לישנא אחרינא שמא לא נתקבל בכלי, כל זה שאתה שואב מארץ ונמצאת זורק דם פסול, אף אני לא אמרתי לנלאות אלא ממקום שיודעין שנשפכו שם דמים שנתקבלו בכלי. וראשון עיקר (פסחים סה.): **כהנים זריזין.** שכולם היו בני תורה וחרדים (שבת כ.). בקיאין הן בכל דכתיב בהן (דברים לג) יורו משפטיך ליעקב (שם קיד:). או: דכיון שנכנס לעבודה בידוע שלמדוהו הלכות קודש (ערובין קג.) **עבדין הייא ומשתפכין.** שממהרין לרוץ ולקרב ולזרוק מיתשיד מידייהו (פסחים שם): **והלא דם התמצית.** של פסחים הרבה מעורב בו. ואי נשפך הדם של אחד כולו בטל במיעוטי ומה תועיל זריקה שהרי בטל: **דם התמצית.** של חולין ושל קדשים: **באזהרה.** בלאו ולא כרת דכתיב (ויקרא יז) כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא וגו' עד כל אוכליו יכרת, יצא דם התמצית שאינו דם הנפש (פסחים שם): **ר' יהודה אומר בכרת.** דנפקא ליה מריבויא דכל דם (חולין עד:): **מודה ר' יהודה לענין כפרה.** שאינו ראוי לזריקה (פסחים שם): **דם שהנפש יוצאה בו.** דם קילוח, שה' דמים הם בפרק דם שחיטה: **אין דם מבטל דם.** הלכך לא בטיל ההוא דאשתפיך ובכל פורתא דמטי מיניה למזבח זריקה היא ומתכשר: **למה פוקקין העזרה.** את נקב חומת העזרה שהדמים המתערבין באמה יוצאים בו לחוץ והיו פוקקין אותו בכל ערבי פסחים, בשלמא לדידי כדי שלא יצא כל דם הנשפך וכשמילא כוס התערובות נמלא מכולם בתוכו ואם נשפך אחד מהן בלא זריקה נמלא זורק ממנו: **והא דם הוי חציצה.** בין רגליהן לרצפה דתנן (לעיל טו:) עומד על הכלי או על גבי רגל חבירו פסול דבעינן לעמוד לשרת ואין זה עמידה: **יבשים חוצצין.** לענין טבילה תנן: **והא קא מיתווסי מאנייהו.** מתלכלכין בדם (פסחים סה:) **מטושטשין.** בטיט (לעיל יח:) **מדו.** ולבש הכהן מדו בד: **כמדתו.** שוה לארץ (פסחים שם). כאן למדך שיהא כתונת כהנים למדת קומתו, לא נגררות ולא מסולקות (יומא כג:) **בהולכת אברים לכבש.** הוו מצו מדלן להו, ולקמיה פריך ושאר עבודות היכי עביד (פסחים שם) **והקריב הכהן את הכל.** גבי אברים כתיב והקרב והכרעים ירחץ במים והקריב הכהן את הכל והקטיר המזבחה (חגיגה יא.). רישא דקרא והקרב והכרעים ירחץ במים, אלמא באברים קמשתעי קרא, ומדבעי כהונה שמע מינה עבודה היא (ערובין קד.) **זו הולכת אברים לכבש.** דאילו הקטרה בהדיא כתיב בקרא והקטיר המזבחה (חגיגה יא.) **אלא בהולכת עצים למערכה דלאו עבודה היא.** דהאי כהן דכתיב בהולכת אברים על כרחיך למעוטי הולכה אחרת בעי, דאי לגופיה לא איצטריך, דהא אשמעינן מקבלה ואילך מצות כהונה (יומא כז.) **איצטבי.** איצטבאות של בנין היו שם והרי הן כרצפה (פסחים שם) **לאכול דבר שאין דרכו לאכול.** אימורין אין דרכו לאכול, וחישב עליו חוץ למקומו או חוץ לזמנו (לעיל לא: וכעי"ז כח.) **ולהקטיר.** חוץ לזמנו או חוץ למקומו: **דבר שאין דרכו להקטיר.** כגון בשר (לעיל כח.): **לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית.** ושניהם חוץ לזמנו או חוץ למקומו: **כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפין.** לפוסלו, דהכא ליכא שיעורא והכא ליכא שיעורא (לעיל כט:) **פחות מכזית כשר.** משנה יתירה היא דהא תנן לאכול כחצי זית ולהקטיר חצי זית כשר אלא לר"א איצטריך דאע"ג דפסל ר' אליעזר במחשבה שלא כדרכו דגזר אטו כדרכו ופסל מדרבנן, הכא לא גזר פחות מכזית אטו כזית (עפ"י רש"י מנחות יז.) **קיפה.** פונדריי"א. דק שבבשר שאוכל ליסוד הקדרה שקורין פונדריי"א (חולין קכ.) **שאם חישב באכילת פרים ובשריפתן לא עשה כלום.** דמחשבת אכילה בדבר שדרכו לאכול בעינן והני לאו דרכן לאכול, וגבי שריפה נמי אע"ג דכי אורחיה חשיב, אכילת אדם או אכילת מזבח בעינן לפגל, ומ"ד פיגול נוהג בפנימיים, כגון אם חישב על הקטרת אימורים להקטירו למחר (לקמן קד:):

מסורת הש"ס

א) [שבת כ. וש"נ] ירוש' שקלים פ"ב ה"ב וספ"ד, וע' מע"ש פ"ג ה"ב, פסחים פ"ב ה"ז פ"ט ה"ח, חגיגה פ"ג ה"א וה"ג, וע"ע שבת פ"א הי"א, ב) [תוספ' פ"ב דכריתות הי"ב פסחים סה. חולין עד: כריתות ד: ע"ש], ג) ירוש' פסחים פ"ה ה"ח, ד) [פסחים סה. כריתות כב.], ה) [לקמן לו. עח. עט. פסחים סה: מנחות כב. חולין פז: נדה עא:], ו) [פסחים סה:] תו' פסחים פ"ד ה"י, ז) שבת קכ: פסחים סה: מנחות כא. [תו' מקוואות פ"ו ה"ה], ח) לעיל יח. פסחים סה:, ט) יומא כג:, י) שם כז. לעיל ד. וש"נ, כ) עירובין קד., ל) לעיל כח. לא:, מ) [לעיל כט: לקמן סה. מנחות יב: יז. ירוש' פסחים שם ה"ג, נ) [לקמן קד:] ירוש' יומא פ"ו ה"ו, ס) חולין קכא., ע) בהרבה מקומות מצינו דנקט האי לישנא גבי זכרים, עי' זבחי אפרים. ואולי כוונת רש"י ללישנא דמוקדשין בנו"ן, ע"ד הם והן., פ) [לקמן עח.], צ) ת"כ צו פי"ב הט"ו.

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לא נתפגל וכו' ושליל עצמו נמי לא: (ב) ד"ה מאי לאו וכו' כי אורחייהו באכילת:

◆

גליון הש"ס

תוס' ד"ה פיגל בזבח וכו' וע"ב שייך נותר בשליל. קשה לי הא להדיא קתני בברייתא דשמעתין ואין חייבים עליהם משום נותר והרמב"ם פסק דחייב משום נותר. ומצאתי במרכבת המשנה דתירץ דסבירא ליה להרמב"ם דכמה דאמר רבא אף אנן נמי תנינא וכו' הא שליל ושליא חייבים. ה"ה דחייב משום נותר וטמא. ומוכח דמתני' פליג אברייתא. אבל תוס' בשמעתין ד"ה הא שליל לא פ"כ. גם אם נימא כך למאי הוצרך לדחוק ברייתא דת"כ הא י"ל דהך ברייתא סברה כתנאי וברייתא דסוגיין דאין חייבים משום נותר. וגם פשטא דדברי תוס' דא"א לומר כלל דליכא חיוב בנותר. ולא הזכירו כלל מברייתא דסוגיין וצ"ע:

◆

שינויי נוסחאות

א] והא גופיה (כי"צ), וברש"י כלפנינו: ב] זריזין הן, אי זריזין הן אמאי אשתפיך, אגב דזריזין עבדין הייא ומשתפיך (כי"מ ור' ב' ועוד. וכעי"ז בפסחים): ג] בנפש יכפר (*ש"מ, גליון): ד] בכי"ר א' במקום קרוי דם, איתא מכפר. וכ"ה בפסחים ובכריתות (דק"ס): ה] צ"ל דתניא (הגרי"ב): ו] צ"ל ותניא (הגרי"ב): ז] הכל והקטיר המזבחה כצ"ל (ש"מ): ח] גירסת ראב"ד בת"כ פ' צו ספי"ב פיגל בעוף נתפגל המוראה (מלקוטי הלכות): ט] נתפגלה מוראה במוראה לא נתפגל אלל, נמחק. וצ"ל ומוראה לא נתפגל הזבח פיגל בזבח נתפגל אלל ומוראה (הגר"א). ועי' קרן אורה מש"כ בזה: י] האמה (*ש"מ): יא] מטושטשין כו' כצ"ל (ש"מ, כתה"י): יב] צ"ל בזבח (גליון, וכ"ה בדפה"י ועי' דק"ס): יג] דאכלי ליה (כי"י): יד] בכי"פ נוסף אע"ג דלאו בני אכילה נינהו שהרי דינן לשרוף: טו] דאמר יש מתפגל כצ"ל (כי"י): טז] כהילכתן (כתה"י): יז] צ"ל נמי לא מהניא בהו דאמחשבת (צ"ק, ק"ן): יח] עצמן קאמרי כצ"ל (ב"ש, כי"י). ובכי"פ מאי לאו הא דפליגי רבנן ואמרי פיגול נוהג בפרים עצמן קאמרי וכו': יט] אכילתו אלמא בבשר פרים אע"פ שאינו מפגל מתפגל ע"י מחשבת אימורים והיינו כר' אליעזר דאמר פיגל כו' (ש"מ): כ] כמדתו. וא"ת ודילמא דעביד להו ע"י אבנט וי"ל הך כו' כצ"ל (ש"מ): כא] הוא ומיהו אין מחשבתו מפגלת הזבח דדבר שאין דרכו לאכול הוא כך פי' בקונטרס כצ"ל (צ"ק): כב] פירש גבי כצ"ל (ש"מ): כג] לבית הדשן אזלא ואין וכו' (שמכ"י): כד] לפרש הטעם דפיגל בשליל לא נתפגל הזבח משום וכו' (שמכ"י): כה] שליא ושליל מנותר. כן תיקן בש"מ. ועי' חק נתן: כו] והרוטב אמרינן (ש"מ): כז] צ"ל ובההוא (הגרי"ב): כח] ובעולה (ד"ו). נ"א ובעולת העוף (צ"ק): כט] למחר דהוי פיגול הני מילי וכו' (ש"מ):

שיטה מקובצת לאכול כחצי זית. עיין רש"י ריש פ' הקומץ רבה (מנחות יז. ד"ה לאכול): **פיגל בזבח נתפגל השליל** [בשליל לא נתפגל הזבח]. (ואע"ג) דרובא דאינשי לא קא אכלי ליה (מ"מ) [מש"ה] הוי ליה כמחשב בדבר שאין דרכו לאכול. כך פ"ה, והדין עמו שכך צריך לפרש גבי פיגול במוראה ולא כמו שפי' בקונטרס במתני' דמש"ה אם פיגל בשליא לא נתפגל הזבח משום דלאו גופיה דזבח הוא: **פיגל באלל נתפגלה מוראה.** וא"ת הא אלל עצמו לא נתפגל והאוכלו אינו חייב כרת, וי"ל כדפי' הקונטרס דהכא איירי באלל של עוף דרכיך טפי וכדנקט מוראה אבל פיגל במוראה לא נתפגל האלל ולא שאר העוף ואפילו בחטאת העוף דאכלי כהני מוראה ואיכא אינשי דאכלי ליה כדפי' גבי שליל, אבל בעולת העוף אפי' תהיה המוראה ראויה לאכול לא פיגל דהא אין בה לא אכילת אדם ולא אכילת המזבח ולבית הדשן אזלי: